

Одеський національний університет імені І. І. Мечникова
Геолого-географічний факультет
Кафедра економічної та соціальної географії і туризму

Силабус курсу
"Естетика ландшафту"

Обсяг	Загальна кількість: кредитів 3; годин - 90
Семестр, Рік	II / 1
Дні, Час, Місце	за розкладом занять
Викладач (і)	Коломієць Катерина Василівна; кандидат географічних наук, доцент кафедри економічної та соціальної географії і туризму
Контактний телефон	(0482) 68-78-42
E-mail:	geotourism@onu.edu.ua
Робоче місце	кафедра економічної та соціальної географії і туризму
Консультації	Очні консультації: 1 год., понеділок, 15.00-16.00 Онлайн-консультації: ZOOM – понеділок 16.00-16.30 (запрошення надсилається в групу Viber)

КОМУНІКАЦІЯ

Спілкування в аудиторії за розкладом. В позааудиторний час студенти зможуть поставити питання під час консультації (понеділок, з 15.00-16.30). Інші види комунікації: група в Viber, очна та онлайн консультації за розкладом

e-mail: geotourism@onu.edu.ua

телефон: (0482) 68-78-42

соціальні мережі: Viber (за номером телефону)

аудиторія: за розкладом

АНОТАЦІЯ КУРСУ (місце даної дисципліни в програмі навчання; мета курсу; тематика)

Предмет вивчення дисципліни - дослідження естетичного впливу природних та міських ландшафтів на психіку та життєдіяльність людини, у тому числі подорожі з метою знайомства з унікальністю та різноманіттям природних та міських ландшафтів.

Пререквізити курсу: лекційний курс та практичні заняття з курсу "Естетика ландшафта" викладається магістрам 1 курсу після засвоєння навчальних дисциплін «Логістика в туризмі», «Географія світової спадщини».

Мета курсу - отримання майбутніми фахівцями сфери туризму професійних знань про різноманіття природних і міських ландшафтів та їх естетичного впливу на людину, що потребує наукового пояснення та визначення логічних принципів та категорій.

Завдання дисципліни: - обґрунтування теоретико-методологічних засад курсу «Естетика ландшафта»;

- виявлення особливостей пейзажу для формування візуальної естетичної моделі;
 - дослідження естетичної оцінки пейзажу;
 - аналіз методики оцінки агресивності і гомогенності візуальних полів в міському середовищі;
 - аналіз психолого-естетичних критеріїв оцінки ландшафту;
 - дослідження географо-естетичних критеріїв оцінки ландшафту;
- Очікувані результати.

Очікувані результати. У результаті вивчення навчальної дисципліни «Естетика ландшафту» студент повинен **знати:**

- сучасні наукові концепції та моделі курсу «Естетика ландшафта»;
- методику естетичної оцінки пейзажу;

- методику оцінки агресивності пейзажу в міському середовищі;
- психолого-естетичні критерії оцінки ландшафту;
- географо-естетичні критерії оцінки ландшафту;

вміти:

- володіти методологією досліджень формування візуальної естетичної моделі ландшафту;
- володіти методами естетичної оцінки пейзажу;
- володіти методами оцінки агресивності пейзажу в міському середовищі;;
- пояснювати психолого-естетичні критерії оцінки ландшафту;
- оперувати географічною інформацією стосовно критеріїв естетичної оцінки ландшафту;

ОПИС КУРСУ

Форми і методи навчання

Курс буде викладений у формі лекцій (18 год.) та практичних занять (12 год.), організації самостійної роботи студентів (60 год.).

Основна підготовка студентів здійснюється на лекційних та практичних заняттях, але у значній мірі покладається на самостійне вивчення предмета студентами денної форми навчання під час семестру. Під час викладання дисципліни використовуються методи навчання: словесні (лекція, пояснення); наочні (демонстрація Power Point); практичні (практичні роботи); робота з підручником (під керівництвом викладача, самостійна робота студентів).

Перелік тем (загальні блоки)

Тема 1. Основні поняття естетики ландшафту

Історія формування естетики як наукового напрямку. Зв'язок естетики як наукового напрямку з різнобічними дослідженнями мистецтва в психології, соціології, семіотиці, кібернетиці для створення цілісної теоретичної моделі художньої діяльності. Суб'єкт-об'єктний системний підхід в розумінні прекрасного для визнання об'єктивних основ естетичного сприйняття в реально існуючій гармонії навколишнього світу.

Тема 2. Історія осмислення естетики природи.

Погляди античних філософів на гармонію і красу природи в системній організованості і цілісності та вторинність мистецтва по відношенню до природи; мистецтвознавчі трактати епохи Відродження, історія введення терміну "ландшафт" в науковий ужиток мистецтвознавчої літератури; методологічні висновки механістичної наукової революції XVII–XVIII ст., пізнання природи за допомогою експерименту, досвіду і фізико-математичних розрахунків.

Тема 3. Гармонійні закони природи. Золотий переріз. Симетрія в природі. Ритм. Фрактали.

Методологічні підходи до вивчення ландшафтів; головні закони і закономірності природи: симетрія в природі, ритм (біологічний, сезонний, добовий), фрактали.

Тема 4. Гармонійні закони кольорознавства. Природний диктат кольору.

Зміст поняття «колір»; природну структуру кольору: хроматична і ахроматична групи; характеристики хроматичних кольорів: якісні параметри (колірний тон і насиченість), кількісний параметр (яскравість); структуру кольорів по поєднанню: перша група - споріднені кольори, друга група - споріднено-контрастна, третя група - контрастні кольори; про психоемоційну дію кольору; про певну символіку кольору: позитивний та негативний зміст; чинники впливу на сприйняття кольорів людиною: національні особливості, соціокультурні та інші.

Тема 5. Пейзажна композиція. Композиційна структура картин в пейзажному живописі.

Зміст суб'єкт-об'єктного поняття «пейзаж»; зміст поняття «ландшафт»; просторово-часова структуру пейзажу; елементи пейзажної композиції в ландшафтній архітектурі; структурні блоки пейзажу в ландшафтній архітектурі - пейзажні сюжети, які утворюють власне пейзаж. основне завдання садово-паркового мистецтва.

Тема 6 Класифікація природних пейзажів та їх естетична оцінка

Мета та підходи до класифікації ландшафтів: структурно-генетичний, геохімічний, геофізичний, соціальнофункціональний та інші; проблеми становлення і пошуку оптимальних варіантів класифікації пейзажів; структурно-фізіономічну класифікацію природних пейзажів.

Тема 7. Методики естетичної оцінки пейзажу

Методика естетичної оцінки на основі характеристики компонента, який найоб'єктивніше відбиває природний комплекс (І.І.Яценко, 1917); методику естетичної оцінки на основі покомпонентного аналізу естетичних властивостей пейзажу (Р.В. Бобров, 1989); спеціальні критерії характеристики естетичної привабливості заповідної території за методикою дослідження естетичних цінностей територій заповідних об'єктів (А. Меллум, 1972): рельєф, міра і характер лісистості, озерність ландшафтів; методика естетичної оцінки пейзажу (С. Келлерт, 1996).

Тема 8. Методики оцінки агресивності і гомогенності візуальних полів в міському середовищі.

Методики інструментальної оцінки пейзажних картин: оцінку пейзажних картин за допомогою спеціалізованих приладів, метод зовнішнього спостереження, метод використання психологічного експерименту; методики оцінки агресивності візуального поля, відсутності гармонійної єдності з природним середовищем; методику письмового опитування, особливості анкетування; методику фотофіксації.

Тема 9. Методика визначення схем композиційних структур парків.

Закони композиції при формуванні паркового об'єкту; особливості планувальної та просторової композицій; особливості створення осьових, променевиких або кільцевих схем композиції на основі мережі паркових стежин і доріг; значення існуючих на околиці міста лісових масивів, насаджень яких залишилися незмінними, для створення парків; значення транзитних шляхів у створенні планувальних схем парків.

Рекомендована література

Основна:

1. Гродзинський М.Д. Пізнання ландшафту: місце і простір: Монографія: У 2-х томах. Київ : ВПЦ "Київський університет". Т. 1. 2005. 431с.; Т. 2. 2005. 504 с.
2. Гродзинський М.Д., Михайленко О.В. Естетика ландшафту: навчальний посібник. Київ : ВПЦ "Київський університет", 2005. 183 с.
3. Дідик В.В. Естетика та композиція ландшафту. Проектування ландшафтних об'єктів: композиція та естетичні засади: навч. посібник. Львів: Видавництво Львівської політехніки, 2012. 244с.
4. Калашник І.Г. Естетичні смаки: їх витoki та формування. Запоріжжя : Просвіта, 2001. 344 с.
5. Красеха Є. Н. Біогеографія з основами екології. Навчальний посібник. Одеса: Астропринт, 2012. 572 с.
6. Левчук Л.Т., Кучерюк Д.Ю., Панченко В.І. Естетика. Київ, 2000.
7. Сич В. А., Яворська В. В., Коломієць К. В.. Основи екологічного туризму: навч. посіб. 2-е видання, доповнене. Одеса: Одеський національний університет імені І. І. Мечникова, 2018. 240 с.
8. Топчієв О. Г., Коломієць К. В., Сич В. А., Яворська В. В. Структурування рекреаційно-туристичного потенціалу на засадах географічного середовища. Кам'янець-Подільський: Видавець Панькова А. С., 2020. 332 с.

Додаткова:

1. Бучко Ж. Естетичне оцінювання гірських ландшафтів для потреб туризму // Фізична географія і геоморфологія. 2004. Вип. 46. Том 1. С. 177–181.
2. Маринич О.М., Шищенко П.Г. Фізична географія України : підручник. Київ : Знання, 2005. 512 с.

3. Петлін В. Концепції сучасного ландшафтознавства. Львів : Видавничий центр ЛНУ імені Івана Франка, 2006. 351 с.
4. Сич В. А. Екотуризм в межах священних природних місць // Географія та туризм. 2019. № 50. С. 168-177.
5. Топчієв О. Г., Сич В. А., Яворська В. В. Напрями систематизації рекреаційних благ // Вісник Одеського національного університету. Серія Географічні та геологічні науки. 2020. Том 25. Вип. 2 (37). С. 199-212.
6. Топчієв О. Г., Сич В. А., Яворська В. В., Коломієць К. В. Принципи і методи кваліметричної оцінки рекреаційно-туристичного потенціалу // Вісник Одеського національного університету. Серія: Географічні та геологічні науки, 2022. Том 27. Випуск 1(40). С. 114-129.
7. Bourassa S.C. The Aesthetics of Landscape. London and New York: Belhaven Press, 1991. 346 p.
8. Bilous, L.; Samoilenko, V.; Shyshchenko, P.; Havrylenko, O. GIS in landscape architecture and design 20th International Conference Geoinformatics: Theoretical and Applied Aspects 2021 | Conference paper. DOI: 10.3997/2214-4609.20215521034

Інтернет-джерела:

1. Офіційний сайт Верховної ради України. URL: <http://rada.gov.ua/>
2. Офіційний сайт Державної служби статистики України . URL: <http://ukrstat.gov.ua>
3. Офіційний сайт Європейського банку реконструкції та розвитку. [Електронний ресурс]. URL: www.ebrd.com
2. Державне агентство розвитку туризму України ДАРТ URL: <https://www.tourism.gov.ua/diyalnist>
3. European Travel Commission. URL: <https://etc-corporate.org/>
4. Aviation, Travel and Tourism, WEF. URL: <https://intelligence.weforum.org/topics/a1Gb0000000LHVLEA4>
5. Національна туристична організація України URL: <https://nto.ua/>
6. The Economist Intelligence Unit Strategy & analysis URL: <http://www.eiu.com/home.aspx>
7. Європейська асоціація піших туристів <https://www.era-ewv-ferp.org/internal/>
8. Всесвітній фонд природи WWF в Україні URL: <https://wwf.ua/about-wwf/about-wwf/>
9. Національний атлас України: презентація / Державне науково-виробниче підприємство «Картографія». Київ, 2007. 62 с. URL : <https://www.cadastre.bg/archive/8zasedanie/prezentacii/ukraina/NAU.pdf>
10. Національний атлас України: прототип електронної версії // URL : <http://wdc.org.ua/atlas/default.html>
11. Інформаційний портал «Карти України». Ландшафти // URL : <http://geomap.land.kiev.ua/landscapes.html>

Політика оцінювання

- Політика щодо дедлайнів та перескладання: Роботи, які здаються із порушенням термінів без поважних причин, оцінюються на нижчу оцінку (75% від можливої максимальної кількості балів за вид діяльності балів). Перескладання модулів відбувається із дозволу деканату за наявності поважних причин (наприклад, лікарняний).
- Політика щодо академічної доброчесності: Списування під час контрольних робіт та заліку заборонені (в т.ч. із використанням мобільних девайсів). Мобільні пристрої дозволяється використовувати лише під час он-лайн тестування та підготовки практичних завдань в процесі заняття.
- Політика щодо відвідування: Відвідування практичних занять є обов'язковим компонентом оцінювання, за яке нараховуються бали. За об'єктивних причин (наприклад, хвороба, працевлаштування, міжнародне стажування) навчання може відбуватись в он-лайн формі за погодженням із керівником курсу.

Поточний контроль									Підсумковий контроль	Сума балів
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	T9	25	100
8	8	8	8	8	8	7	10	10		

T1, T2 ... T8 – теми змістових модулів.

Підсумковий контроль за дисципліною – залік. Здобувач вищої освіти одержує підсумкову оцінку за залікову навчальну дисципліну, якщо за результатами поточного контролю він набрав 60 і більше балів. Якщо за результатами поточного контролю здобувач вищої освіти набрав менше 60 балів, він повинен виконати залікове завдання і з урахуванням його результатів одержати відповідну кількість залікових балів із дисципліни. Якщо за результатами поточного контролю здобувач вищої освіти набрав 60 і більше балів, проте хоче поліпшити свій підсумковий результат, він також може виконати залікове завдання і з урахуванням його результатів підвищити свою підсумкову оцінку з дисципліни.

Самостійна робота студентів.

Робота студентів складається з самостійного вивчення з певного переліку тем або тем, що потребують поглибленого вивчення. Самостійна робота студентів (СРС) контролюється у вигляді тестів, контрольних робіт, колоквиумів і звітів. Питання з тем, що відведені на самостійне вивчення, включені до контрольних заходів. Увесь обсяг СРС містить завдання, які вимагають від студента систематичного самостійного виконання.